

?nternet'te Bilgi Kirlili?i Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?nternet'te Bilgi Kirlili?i Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23719>

Özet

?nternet'te Bilgi Kirlili?i Ölçe?i (?BK), bireylerin internet ortam?nda kar??la?t?klar? a??r? ve düzensiz bilgi ak???ndan kaynaklanan sorunlar? ve bu sorunlara yönelik alg?lar?n? ölçmek amacıyla 2015 y?l?nda **Mehmet F?rat** ve **A. Alper Kurt** taraf?ndan geli?tirilmis? bir ölçektir. Ölçek, özellikle dijital ça?da artan **bilgi yüklenmesi** (Bilgi Kirlili?i) sorununa odaklanmaktadır. Ölçe?in geli?tirilme sürecinde, psikometrik özelliklerinin incelenmesi ve geçerli, güvenilir bir araç olu?turulmas? hedeflenmi?tir.

Toplamda 20 maddeden olu?an ?BK, iki temel alt boyutta toplanmaktadır: Ortamdan Kaynaklanan Problemler ve Bireyden Kaynaklanan Problemler. Bu iki faktörlü yap?, bireylerin hem dijital ortam?n kendisinden hem de ki?isel bilgi i?leme süreçlerinden kaynaklanan zorluklar? ne ölçüde deneyimledi?ini belirlemek için tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Bilgi Kirlili?i, ?nternet, Ölçek Geli?tirme, Psikometrik Özellikler, Bilgi Yüklenmesi, Dijital Okuryazarlık, Likert Ölçe?i

Yazarlar

Mehmet F?rat, A. Alper Kurt

Amaç

?nternet'te Bilgi Kirlili?i Ölçe?i'nin temel amac?, internet kullan?c?lar?n?n kar??la?t??? a??r? bilgi miktar?n?n ve kalitesizli?inin neden oldu?u zorluklar? sistematik olarak ölçebilecek, geçerli ve güvenilir bir araç sunmaktır. Bu ölçek, özellikle e?itim ve ileti?im bilimleri alanlar?nda, bireylerin bilgiye eri?im, de?erlendirme ve kullanma süreçlerinde ya?ad??? **bilgi kirlili?i** (Bilgi Kirlili?i) düzeylerini tespit etmek için tasarlanm??t?r.

Ölçek, akademik ara?t?rmac?lara, internet ortam?ndaki bilgi yönetimi becerilerini ve bu becerilerin geli?tirilmesine yönelik e?itim ihtiyaçlar?n? belirlemede somut veriler sa?lamay? amaçlamaktadır.

Yap?

?BK ölçe?i, internet ortam?ndaki bilgi kirlili?i kavram?n? iki ana bile?en üzerinden ele almaktadır. Bu iki boyut, bireyin ya?ad??? zorluklar?n kayna??na göre ayr?lm??t?r ve toplam 20 maddeden olu?maktadır:

Ortamdan Kaynaklanan Problemler (9 madde): Bu boyut, internetin kendisinin do?as?ndan

kaynaklanan, genellikle bilginin çoklu?u, tekrarlanmas?, güncel olmamas? veya organize edilmemi? olmas? gibi d??sal faktörlerle ilgili sorunlar? ölçer. Örnek bir ifade: "Ayn? bilginin kopyalar?na ula??yorum."

Bireyden Kaynaklanan Problemler (11 madde): Bu boyut ise bireyin bilgi i?leme kapasitesi, güvenilirli?i sorgulama yetene?i ve do?ru bilgiye ula?ma becerisi gibi içsel zorluklar? ölçer. Örnek bir ifade: "Güvenilir bilgiye ula?makta zorlan?yorum."

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini test etmek amac?yla yap?lan çal??malar, ölçe?in teorik yap?s?n? desteklemektedir. Uygulanan **aç?mlay?c? faktör analizi** (Aç?mlay?c? Faktör Analizi) (AFA) sonucunda, ölçe?in iki faktörlü yap?s? do?rulanm??t?r. Bu iki faktör, ölçekteki maddelerin anlaml? bir ?ekilde ayr??t??n? göstermektedir.

Yap?lan analizler, ölçe?in toplam varyans?n % 42.78'ini aç?klad??n? göstermi?tir. Bu oran, ölçe?in ölçtü?ü yap?n?n önemli bir k?sm?n? ba?ar?yla temsil etti?ini i?aret eden güçlü bir **yap? geçerli?i** kan?t?d?r.

Güvenirlik

?BK ölçe?inin iç tutarlılı??n? belirlemek için **güvenirlik** analizleri yap?lm??t?r. Ölçe?in genel iç tutarlılık katsay?s? olan Cronbach Alpha de?eri, yüksek düzeyde bir güvenilirli?e i?aret ederek $\alpha=.88$ olarak bulunmu?tur.

Ayr?ca, ölçek maddelerinin toplam puan ile olan korelasyonlar? incelenmi?tir. Madde toplam korelasyonlar?n?n .356 ile .692 aras?nda de?i?ti?i tespit edilmi?tir. Bu de?erler, tüm maddelerin ölçe?in ölçtü?ü genel yap?yla tutarlı oldu?unu ve hiçbir maddenin ölçekten ç?karılmas?n? gerektirecek derecede dü?ük bir korelasyona sahip olmad??n? göstermektedir.

Faktör Analizi

?nternet'te Bilgi Kirlili?i Ölçe?i'nin geli?tirilmesi a?amas?nda, ölçe?in yap?s?sal uygunlu?unu test etmek için **aç?mlay?c? faktör analizi** (Aç?mlay?c? Faktör Analizi) kullan?lm??t?r. Analiz sonuçlar?, ölçe?in toplam 20 maddesinin iki ana faktör alt?nda topland??n? net bir ?ekilde ortaya koymu?tur.

Elde edilen iki faktör, teorik beklentilerle uyumludur ve bilgi kirlili?inin hem çevresel hem de ki?isel boyutlar?n? temsil etmektedir. Bu faktörler, ölçe?in toplam varyans?n % 42.78'ini aç?klayarak, ölçülen yap?y? ba?arılı? bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlamaktad?r.

Ölçüm Arac?

Test Tipi: Geli?tirme (Özgün Ölçek)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Dil: Türkçe

Derecelendirme: 5'li Likert Tipi Ölçek (1=Hiç Kat?lm?yorum - 5=Tamamen Kat?l?yorum)

Popülasyon Grubu: ?nternet Kullan?c?lar? (Genel olarak yüksekö?retim ö?rencileri veya yeti?kinler üzerinde uygulanabilir.)

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Genellikle yeti?kinler ve yüksekö?retim ö?rencileri)

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çal??ma genellikle üniversite ö?rencileri üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Ölçek, kat?l?mc?lar?n ?nternet'teki bilgi kirlili?i hakk?ndaki görü?lerini 5 basamakl? bir derecelendirme sistemiyle ifade etmelerini ister. Yüksek puanlar, bireyin bilgi kirlili?inden kaynaklanan problemleri daha yo?un ya?ad???n? gösterir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2015

?leti?im: Sorumlu yazar Mehmet F?rat ile ileti?ime geçilebilir.

PDF Eri?imi: Ölçe?in orijinal makalesine ve PDF doküman?na a?a??daki ba?lant? üzerinden eri?im sa?lanabilir.

Orijinal PDF doküman? bu adresten indirilebilir: internette-bilgi-kirliligi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

F?rat, M. ve Kurt, A. A. (2015). ?nternet'te Bilgi Kirlili?i Ölçe?inin geli?tirilmesi ve uygulanmas?. *E?itimde Kuram ve Uygulama*, 11(1), 89-103.

Makalenin tam metnine eri?im adresi: eku.comu.edu.tr

?nternet'te Bilgi Kirlili?i Ölçe?i Maddeleri

Ölçek toplam 20 madde ve 2 alt boyuttan olu?maktadır:

Ortamdan Kaynaklanan Problemler (9 madde): Ayn? bilginin kopyalar?na ula??yorum.

Bireyden Kaynaklanan Problemler (11 madde): Güvenilir bilgiye ulaşmakta zorlanıyorum.

ARABPSYCHOLOGY.COM